

Поради батькам учнів

ЩО ТАКЕ БУЛІНГ ТА ЯКІ ЙОГО ПРИЧИНИ

Булінг – це агресивна і вкрай неприємна поведінка однієї дитини або групи дітей по відношенню до іншої дитини, що супроводжується постійним фізичним і психологічним впливом.

Кривдники можуть знайти безліч причин щоб цькувати дитину: зовнішність, що не вписується у загальноприйняті рамки, поведінка, думки, які не збігаються з думкою більшості, тощо.

Яскравими прикладами булінгу є словесні образи, навмисне неприйняття дитини до колективу, шантаж та навіть побиття.

"Успіхи у навчанні, матеріальні можливості та навіть особливості характеру можуть стати основою для булінгу. Крім того, жертвою булінгу може стати також той, кому складно спілкуватися з однолітками, хто поводить себе відлюдкувато чи, навпаки, провокативно", – зауважують психологи.

Частіше за все **люди, що цькують, вважають, що це смішно** і в цьому немає великої проблеми чи трагедії, а також, що дорослі не будуть звертати на це увагу.

ЯК ВІДРІЗНИТИ БУЛІНГ ТА СВАРКУ МІЖ ДІТЬМИ

Булінг супроводжується реальним фізичним чи психологічним насиллям: жертву висміюють, залякують, draжнять, шантажують, б'ють, псують речі, розповсюджують плітки, бойкотують, оприлюднюють особисту інформацію та фото в соціальних мережах.

У ситуації булінгу завжди беруть участь три сторони: той, хто переслідує, той, кого переслідують та ті, хто спостерігають.

Якщо **булінг** відбувся, він **може повторюватися багато разів**.

ЯК ЗРОЗУМІТИ, ЩО ВАШУ ДИТИНУ ПІДДАЮТЬ ЦЬКУВАННЮ

Перше, що треба зрозуміти – **діти неохоче розповідають про цькування у школі**, а тому не слід думати, що у перший же раз, коли ви питаєте її про це, вона відповість вам чесно. Тому **головна порада для батьків** – бути більш уважними до проявів булінгу.

Якщо ваша **дитина стала замкнутою, вигадує приводи, щоб не йти до школи, перестала вчитись**, то поговоріть з нею. Причина такої поведінки може бути не у банальних лінощах. Також до видимих наслідків булінгу відносять **розлади сну, втрату апетиту, тривожність, низьку самооцінку**. Якщо дитину шантажують у школі, вона **може почати просити додаткові гроші на кишенькові витрати**, щоб відкупитись від агресора.

Якщо цькуванню піддають вашу дитину, то **обережно почніть з нею розмову**. Дайте зрозуміти, що вам можна довіряти, що ви не будете звинувачувати її у тому, що вона стала жертвою булінгу.

Розкажіть дитині, що **немає нічого поганого** у тому, щоб **повідомити про агресивну поведінку** щодо когось учителю або принаймні друзям. Поясніть різницю між "пліткуванням" та "підслуванням" про своє життя чи життя друга/подруги.

Також **не слід** у розмові з дитиною **використовувати такі сексистські кліше**, як "хлопчик має бути сильним та вміти постояти за себе", "дівчинка не повинна сама захищатись" та інші. Це тільки погіршить ситуацію.

Поради дітям

НЕ ВДАВАЙ, ЩО НЕ БАЧИШ. ЗУПИНИ БУЛІНГ!

БУЛІНГ – це агресивна і вкрай неприємна свідома поведінка однієї дитини або групи дітей щодо іншої дитини, яка супроводжується регулярним фізичним і психологічним тиском.

БЕЗКОШТОВНА ГАРЯЧА ЛІНІЯ З ПИТАНЬ ПРОТИДІЇ БУЛІНГУ
116 000

Що робити батькам?

- Зберігайте спокій, будьте терплячими, не тисніть на дитину.
- Поговоріть з дитиною, не звинувачуйте її в ситуації, що склалася, вислухайте і допоможіть.
- Запитайте, яка допомога потрібна дитині, запропонуйте свій варіант вирішення ситуації.
- Поясніть дитині, до кого вона може звернутися за допомогою у разі цькування – психолог, вчителі, керівництво школи, старші учні, батьки інших дітей, охорона.

Пам'ятайте: ваша мета припинити насильство, а не покарати винних!

- Повідомте керівництво закладу про ситуацію, що склалася, і вимагайте її урегулювання. Якщо вирішення ситуації на рівні школи не вдається – повідомте поліцію!
- Підтримайте дитину у налагодженні стосунків з однолітками та підготуйте до того, що вирішення проблеми може зайняти деякий час.

Що робити дитині?

- Повідомити своїм батькам або вчителю.
- Зберігати будь-які докази агресії.
- Намагатися не втягуватися у жодні перепалки, в тому числі онлайн.
- Якщо б'ють – тікати або голосно кричати.
- Припинити відповідати чи спілкуватися зі зловмисником.

Цькування неповнолітнього буде каратися штрафом від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами від 20 до 40 годин.

Департамент суспільних комунікацій КМДА

ЩО РОБИТИ, ЯКЩО ТИ СТАВ ЖЕРТВОЮ БУЛІНГУ

Перше і найголовніше правило – **не тримати це у секреті**. Розкажи друзям, знайомим чи рідним про те, що тебе ображають у школі, цього не слід соромитись.

Інколи допомогти з вирішенням складної ситуації у школі може абсолютно не пов'язана з цим людина: тренер у секції, куди ти ходиш після школи, або вчитель, до якого ти ходиш на додаткові заняття.

Також **не слід звинувачувати себе** у тому, що тебе цькують. Ми говорили раніше, що кривдникам легко знайти жертву булінгу, адже для цього слід просто якось відрізнитись від оточуючих.

Якщо цькування у школі перетворились зі словесних на фізичні – **йди до директора школи або завуча та докладно розкажи їм про це**. Також повідом про ситуацію батьків.

Якщо у школі є психолог, то можна сміливо звернутись до нього, щоб відновити відчуття впевненості у своїх силах та зрозуміти, як діяти далі.

ЩО РОБИТИ, ЯКЩО ВИ СТАЛИ СВІДКОМ ЦЬКУВАННЯ

Якщо цькують твого друга чи подругу, то **одразу звернись до дорослих**: вчителя, старших товаришів, родичів, батьків тощо.

Якщо твій **друг чи подруга** поділилися з тобою, що вони потрапили у ситуацію булінгу, обов'язково говори з ними про це — вони **потребують твоєї підтримки**.

У жодному разі **не слід приєднуватись до групи, що цькує**, та висміювати проблеми свого друга чи подруги.

Якщо ви дорослий, який потерпав від булінгу колись, то **не проходите повз**. Спробуйте захистити дитину, яку ображають. При цьому не слід ображати дітей, які цькують, адже деякі роблять це, тому що самі постраждали від насильства (вдома, у спортивній секції, в іншій школі тощо). У таких випадках вони можуть виміщати свій біль через знущання і приниження слабших за себе.

Деякі діти булять, щоб ловити на собі захоплені погляди оточуючих, а відчуття переваги над іншими приносить їм задоволення. До того ж, нападаючи на когось вони захищаються від цькування. Іноді такі діти дуже імпульсивні і не можуть контролювати свій гнів. У таких випадках справа нерідко доходить і до фізичного насильства.

Спробуйте повідомити про булінг людей зі школи, де це відбувається, або батьків дитини.

ЩО РОБИТИ, ЯКЩО ІНШИХ ЦЬКУЄШ ТИ

Зрозумій, **булінг – це твої дії, а не твоя особистість**. Ти можеш ними керувати та змінювати на краще. Пам'ятай, що **булінг завдає фізичного та емоційного болю** іншому, а тому подумай, чи дійсно ти цього прагнеш? **Деякі речі** можуть здаватися смішними та невинними, проте вони **можуть завдати шкоди іншій людині**.

ЯК ДОПОМОГТИ ДИТИНІ, ЯКА ЦЬКУЄ ІНШИХ

Ми вже казали, що в ситуації булінгу завжди беруть участь три сторони, а тому, коли ви дізнались про цькування у школі, не слід забувати про тих, хто ображає. Психологи зауважують, що **дитині, яка булить інших, увага та допомога потрібна не менше, ніж тій, яка страждає від булінгу**.

Відверто поговоріть з нею про те, що відбувається, з'ясуйте як вона ставиться до своїх дій і як реагують інші діти. Ви можете почути, що "всі так роблять", або "він заслуговує на це". Уважно вислухайте і зосередьтеся на пошуці фактів, а не на своїх припущеннях.

Не применшуйте серйозність ситуації такими кліше, як "хлопчики завжди будуть хлопчиками" або "глузування, бійки та інші форми агресивної поведінки — просто дитячі жарти і цілком природна частина дитинства".

Ретельно поясніть, які дії ви вважаєте переслідуванням інших. До них відносяться: цькування, образливі прізвиська, загрози фізичного насильства, залякування, висміювання, коментарі з сексуальним підтекстом, бойкот іншої дитини або підбурювання до ігнорування, плітки, публічні приниження, штовхання, плювки, псування особистих речей, принизливі висловлювання або жести.

Спокійно **поясніть дитині, що її поведінка може завдати шкоди** не тільки жертві, а й усім оточуючим. І щодалі це заходитиме, тим гірше булінг впливатиме на всіх учасників.

Дайте зрозуміти дитині, що агресивна поведінка є дуже серйозною проблемою, і ви не будете терпіти це в майбутньому. Чітко і наполегливо, але без гніву, попросіть дитину зупинити насильство. Скажіть дитині, що їй потрібна допомога, а тому ви

тимчасово триматимете зв'язок з учителями, щоб упевнитись — дитина намагається змінити ситуацію.

Загрози і покарання не спрацюють. Можливо, на якийсь час це припинить булінг, та в перспективі це може тільки посилити агресію і невдоволення. Буде зайвим концентрувати увагу на відчуттях дитини, яку булять. Той, хто виявляє агресію, як правило відсторонюється від почуттів іншої людини.

Пам'ятайте, що **агресивна поведінка та прояви насильства можуть вказувати на емоційні проблеми вашої дитини та розлади поведінки.**

Телефони довіри:

- Дитяча лінія **116 111** або **0 800 500 225** (з 12.00 до 16.00);
- Гаряча телефонна лінія щодо булінгу **116 000**;
- Гаряча лінія з питань запобігання насильству
116 123 або **0 800 500 335**;
- Уповноважений Верховної Ради з прав людини
0 800 50 17 20;
- Уповноважений Президента України з прав дитини
044 255 76 76;
- Центр надання безоплатної правової допомоги
0 800 213 103;
- Національна поліція України **102**.

ТЕЛЕФОН ДОВІРИ

067-133- 15-50
15-50

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА
АНОНІМНО ЦІЛОДОБОВО БЕЗКОШТОВНО

ПЛАН

ЗАХОДІВ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ БУЛІНГУ
ТА БУДЬ – ЯКИМ ІНШИМ ПРОЯВАМ НАСИЛЛЯ
НА 2021 – 2022 НАВЧАЛЬНИЙ РІК
Філії Гребінківська ЗОШ І-ІІ ступенів №2

ВСТУП

Антибулінгова політика Філії Гребінківська ЗОШ І-ІІ ступенів №2 є частиною інших політик та спирається на положення таких документів закладу, як Статут, Кодекс честі учня та вчителя відповідає чинному законодавству(стаття 173 – 4 Кодексу України про адміністративні правопорушення).

Антибулінгова політика стосується кожного у закладі освіти. Її засади такі:

- будь – які прояви булінгу (цькування) є неприпустимими;
- кожен має почуватися захищеними;
- надання підтримки усім працівникам закладу для створення ними позитивної атмосфери задля попередження булінгу ;
- будь – які прояви булінгу будуть розглядатися уважно та серйозно;
- успішність виконання антибулінгової програми – це питання кожного у закладі Філія Гребінківська ЗОШ І-ІІ ступенів №2

№ з/п	ВИД РОБОТИ	Цільова аудиторія	Строки виконання	Відповідальний
-------	------------	-------------------	------------------	----------------

Інформаційно – профілактичні заходи

1	Організація механізмів звернення та встановлення інформаційних скриньок для повідомлень про	Учні, вчителі, батьки	Протягом року	Практичний психолог.
---	---	-----------------------	---------------	----------------------

	випадки булінгу (цькування).Консультпункт «Скринька довіри»			
2	Підготовка тематичних буклетів за участю старшокласників	Учні	Жовтень	Самоуправління
	Підготовка методичних рекомендацій для педагогів:			
3	- з вивчення учнівського колективу; - з розпізнавання ознак насильства різних видів щодо дітей		Листопад	Практичний психолог

Навчання педагогів

4	Співбесіда з класними керівниками за результатами діагностики класного колективу	Педагоги	Щомісяця	Практичний психолог
5	Тренінг для педагогів «Конфлікти – це норми життя?»	Педагоги	Січень	Практичний психолог
6	Консультування класних керівників психологом, з проблемних ситуацій.	Педагоги	Постійно	Практичний психолог

Робота з учнями

7	Тренінгове заняття «Профілактика булінгу в учнівському середовищі»	6 клас	Жовтень	Практичний психолог
	Флешмоб «Скажемо булінгу – ні!!!»	1-9кл.	Вересень	ЗЗНВР, практичний психолог
8	Конкурс – виставка плакатів на тему «Шкільному булінгу скажемо – НІ»	1-9 кл.	Грудень	Практичний психолог
9	Година спілкування «Не допускай насилля над ближнім»	5-9 клас	Січень	Класний керівник
10	Перегляд відеороликів « Нік Вуйчич про булінг у школі », « Булінг у школі та як з ним боротися – говоримо з Уповноваженим Президента України. », « Зупиніться!!! »	9 кл.	Протягом року	Практичний психолог,

МОЯ Історія про Булінг і Кібербулінг»..

11	Уроки відвертого спілкування «Що посієш, те й пожнеш»	7 кл	Березень	Практичний психолог
12	Міні – тренінг «Як навчити дітей безпечної поведінки в Інтернеті»	1-4 класи	Квітень	Практичний психолог
13	Розвивальне заняття «Я та інші»	3-4 кл.	Травень	Практичний психолог
14	Анкетування за методикою «Агресивна поведінка» (за Є. Ільїним та П. Ковальовим)	5-9 класи	Протягом року	Практичний психолог
15	Анкета «Протидія булінгу»	учні 5-9 класів	впродовж року	Практичний психолог

Робота з батьками

16	Консультування батьків щодо захисту прав та інтересів дітей	Батьки	Протягом року	Практичний психолог
17	Підготовка пам'ятки для батьків про порядок реагування та способи повідомлення про випадки булінгу (цькування) щодо дітей, заходи захисту та надання допомоги дітям	Батьки	жовтень	Практичний психолог
18	Проведення консультацій психолога з питань взаємин батьків з дітьми	Батьки	Протягом року	Практичний психолог
19	Круглий стіл для батьків «Поговоримо про булінг та кібербулінг»	Батьки	Протягом року	Практичний психолог

Співпраця з соціальними службами

20	Залучити громадські, батьківські, молодіжні організації, представників служб у справах дітей та ювенальної превенції.		Постійно.	Соціально-психологічна служба
----	---	--	-----------	-------------------------------

Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід

Тип ресурсу	Назва/ посилання	Організатор/ автор	Адресат	Тематика
Сайт	stopbullying.com.ua	UNICEF	учні, вчителі, батьки	Психологічне та фізичне насилля серед дітей шкільного віку, його види і поради батькам, педагогам та дітям як діяти у складних ситуаціях
Посібники/дослідження	Булінг - ми всі можемо допомогти це зупинити	Міністерство освіти, Онтаріо	батьки учнів початкової освіти, базової та профільної середньої освіти	природа булінгу, його види, поради школам щодо "стратегії безпечної школи"
	Не смійся з мене	Програма "Повага дією"	педагогічні працівники	посібник для вчителя із формування атмосфери уваги, співчуття і співпраці у класі
	Не смійся з мене:просвітницько-профілактична програма тренінгових занять	Програма «Повага дією»	вчителі, психологи, соціальні педагоги	поради практичним психологам та соціальним педагогам щодо профілактики та корекції нетолерантної, агресивної, насильницької поведінки, створення атмосфери уваги, співчуття і співпраці у дитячому колективі
	Стоп шкільний терор. Як зупинити дитяче насилля	Український інститут дослідження екстремізму	вчителі, психологи, соціальні педагоги	особливості булінгу в шкільному віці, профілактика та протистояння булінгу
	Небезпечні квести для дітей: профілактика залучення	Національна академія педагогічних наук України Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи Національна поліція України ГО «Ла Страда–Україна» Дитячий Фонд ООН (ЮНІСЕФ)	вчителі, психологи	методичні рекомендації щодо профілактики суїцидальної поведінки серед дітей
	Корекційно-розвитков а програмаформування стійкості до стресуу дітей дошкільного віку та школярів «БЕЗПЕЧНИЙ ПРОСТІ»	НаУКМА, Український навчально-методичний центр практичної психології і соціальної роботи НАПН УКРАЇНИ	вчителі, психологи, соціальні педагоги	Програма підвищення стійкості до переживання наслідків стресу дошкільнятами і школярами після психотравматичних подій

Розбудова миру. Профілактика і вирішення конфлікту з використанням медіації: соціально-педагогічний аспект	Національна академія педагогічних наук України Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди Громадська організація «Ла Страда – Україна»	вчителі, практичні психологи	практичні поради із профілактики та вирішення конфліктів мирним шляхом і запровадження медіації та відновних практик у навчальному закладі.
Навчіть дитину захищатися	Всеукраїнська благодійна організація «Український фонд «Благополуччя дітей»	вихователі, вчителі початкових класів, психологи, батьки	аналіз проблеми сексуального насильства щодо дітей, застосування сучасних інтерактивних методів та підходів як складової частини загального виховного процесу
Концепція школи, дружньої до дитини	Інститут проблем виховання НАПН України	учні, вчителі, батьки	формування освітнього середовища, зважаючи на інноваційні вимоги до його розвитку, запити особистості та потреби суспільства, держави, а також шляхи і засоби створення Школи, дружньої до дитини, у теоретико-методологічній, технологічній та організаційній площинах
Формування превентивного виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу	Інститут проблем виховання НАПН України	вчителі	теоретико-методологічні засади створення превентивного виховного середовища закладу загальної середньої освіти
Міжсекторальна взаємодія в умовах превентивного виховного середовища	Інститут проблем виховання НАПН України	вчителі	теоретичні та методичні основи міжсекторальної взаємодії в освіті
Управління гнівом	Проект «Реформування системи кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні»	вчителі, психологи, соціальні педагоги	поради практичним психологам та соціальним педагогам щодо роботи з підлітками групи ризику, в яких спостерігається схильність до розвитку проблемної поведінки

	Будуємо майбутнє разом: програма профілактики конфліктів та правопорушень серед учнівської молоді	UNICEF, Всеукраїнський громадський центр «Волонтер»	вчителі, психологи, соціальні працівники	програма спрямована на формування належного рівня усвідомленості підлітками, молодими людьми власної ціннісної сфери, розуміння та прийняття цінностей іншої людини, почуття відповідальності за власне життя
	Програма тренінгових занять «Організація роботи з розв'язання проблем насильства в школі»	Редакційна група: Алексєєнко М.К., Дендебера М.П., Соловйова О. Д.	діти, батьки та педагоги	Попередження насильства щодо дітей в школі
	Програма тренінгових занять «СТОП-Булінг»	Укладачі: Кацалап В.В., Савкова І.О.	Для учнів 5-11 класів	орієнтована на профілактику та корекцію проявів некерованої агресивності та насилля в шкільному середовищі
	Комплексна програма соціально-психологічного тренінгу «Нове покоління»	Укладач: Гончарова-Чагор А.О.	Для учнів 5-11 класів	орієнтована на профілактику та корекцію проявів некерованої агресивності та насилля в шкільному середовищі
	КІБЕР-БУЛІНГ АБО АГРЕСІЯ В ІНТЕРНЕТІ: СПОСОБИ РОЗПІЗНАННЯ І ЗАХИСТ ДИТИНИ	Найдьонова Л.А.	Методисти, вчителі, психологи, соціальні педагоги	Методичні рекомендації
	Організація роботи з розв'язання проблеми насильства в школі	Всеукраїнська громадська організація «Жіночий консорціум України»	вчителі, психологи, соціальні педагоги	методичні рекомендації щодо попередження насильства над дітьми
Статті/корисні посилання	Булінг у школі: в небезпеці педагог	Ольга Кляпець, старший науковий співробітник лабораторії соціальної психології особистості Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, кандидат психологічних наук	вчителі, батьки	шкільне насилля у ставленні учнів до педагогів

Булінг у школі: чому діти цькують дітей і що з цим робити	Олена Ратінська, дитячий психолог, гештальт-терапевт, голова відділення дитячої психології Київського Гештальт Університету	вчителі, батьки	наси́льство серед дітей у школі
Цькування вчителів в українських школах	Богдан Петренко, заступник директора Українського інституту дослідження екстремізму	вчителі	шкі́льне насилля у ставленні учнів до педагогів
Проблема булінгу очима підлітка	Спецпроект "Безпечна школа"	учні	наси́льство серед дітей у школі , його причина і поради підліткам
Як виявити жертву цькування у школі. Алгоритм для батьків	Богдан Петренко, заступник директора Українського інституту дослідження екстремізму, спецпроект "Безпечна школа"	батьки	причини наси́льства серед дітей у школі
Stop-булінг. Три проблеми батьків, які впливають на дитячу агресію	Микола Кулеба, Уповноважений президента з прав дитини, спецпроект "Безпечна школа"	батьки	наси́льство серед дітей у школі та проблеми в поведінці батьків, які впливають на породження дитячої жорстокості та агресії
Безпечна школа. Маски булінгу	Юлія Ларіна, дитячий психолог, спецпроект "Безпечна школа"	вчителі, батьки	причини булінгу і поради батькам, як допомогти дитині
Коли вашу дитину цькують	Ольга Адажій, дитячий психолог Федерації Крав-мага Україна, спецпроект "Безпечна школа"	батьки	основні види шкі́льного булінгу та як йому протидіяти
Булінг, або шкі́льне цькування: налякати поліцією не вдасться, що ж робити?	Ольга Комарова, Радіо Свобода	вчителі, батьки	булінг у школі та протидія йому
Шкі́льне цькування, або булінг: вступ до теми	Марія Кириленко, Києво-Святошинський центр соціально-психологічної реабілітації населення	вчителі, батьки	причини виникнення наси́льства серед дітей у школі
Як подолати булінг, на думку молоді	Проект U-report від UNICEF	діти, учні	думка молоді щодо того, як подолати насилля у школах

	Методичні рекомендації для практичних психологів і соціальних педагогів щодо профілактики насильницьких та агресивних форм поведінки серед учнівської та студентської молоді	Листа КЗ «КОІППО»	педагоги, учні	щодо профілактики насильницьких та агресивних форм поведінки серед учнівської та студентської молоді
	1 спосіб покінчити з булінгом і знущанням в школах!	Гленнон Дойл	вчителі	поради як успішно боротися з цькуванням серед школярів
	Булінг (цькування) у школах: як допомогти потерпілому, агресору та запобігти булінгу	Varta1	вчителі, школярі	поради як успішно боротися з цькуванням серед школярів
	Профілактика та подолання булінгу у закладах освіти	Емілія Воронцова, практичний психолог, науковий співробітник ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»	вчителі, психологи, соціальні педагоги	причини виникнення булінгу, вплив цього явища на окрему особистість і учнівський колектив в цілому, практичні методи виявлення постраждалих та булерів, методами профілактики і втручання
Соціальні проекти	Проект "Стоп шкільний терор" ("Безпечна школа")	Український інститут дослідження екстремізму, Управління ювенальної превенції Національної поліції, Інформаційне агентство «Главком» за підтримки Уповноваженого президента України з прав дитини	вчителі, батьки, учні	матеріали, дослідження про булінг в школах, поради закладів загальної середньої освіти, вчителям, батькам та учням
	Проект "Не смійся з мене" Антибулінгова програма Operation Respect Ukraine	Програма "Повага Дією" (Operation Respect)	вчителі, психологи, соціальні педагоги	освітній ресурс, який допоможе у створенні безпечного та шанобливого середовища, в якому розвиток дитини може проходити без знущань, цькувань та насилля
	Проект "Маю право бути собою"	Управління ювенальної превенції Департаменту превентивної діяльності	учні	Про проект ювенальної поліції із протидії та попередження фізичного та морального насилля у школі

		Нацполіції разом із Українським інститутом дослідження екстремізму		
	Кампанія "Викресли булінг"	UNICEF, агентство Smartica/Skykillers	учні, батьки, вчителі	булінг і шляхи формування безпечного середовища (в рамках проекту для інформування дітей та батьків про булінг було створено сайт stopbullying.com.ua)
Тренінги/се мінари (інші заходи)	онлайн-курс "Недискримінаційний підхід у навчанні"	ГО "Студена"	вчителі початкової школи	протидія булінгу в початковій школі
	Тренінг/прес-конференція "Стоп булінг"	Благодійний фонд «Kiddo» спільно з психологом Вікторією Любаревич-Тороховою	учні, батьки, вчителі	насилля серед учнів у школі і шляхи вирішення ситуації
	Зустріч Ніка Вуйчича з українськими школярами та вчителями "Безпечна школа"	за підтримки Міністерства освіти і науки України, КМДА, телеканалу 1+1 та "Надія"	учні, вчителі, психологи, соціальні педагоги, батьки	булінг у школах та протидія йому
Відео матеріали	Зупиніть булінг!	UNICEF	батьки	підготовка дитини до школи
	Як зупинити булінг: поради для батьків	UNICEF	батьки	поради для батьків
	Як захистити дитину від булінгу	Проект «Стоп шкільний терор» («Безпечна школа»)	батьки	булінг, прояви та протидія йому
	Як ефективно боротися із булінгом у школі	Проект «Стоп шкільний терор» («Безпечна школа»)	батьки	булінг у школі, причини та протидія йому
	Медіація - крок до примирення	проект посольства Векої Британії в Україні	школа	як вирішувати конфлікти з допомогою медіації
Інші корисні матеріали	Досвід Швеції у протидії булінгу	Уповноважений з питань учнів та студентів Швеції	учні, батьки	захист прав учнів, які піддаються булінгу